ŞARKIŞLA YÖRESİNDE ZİYARET YERLERİ İLE İLGİLİ İNANÇ VE UYGULAMALAR

Ahmet GÖKBEL*

Anahtar Kelimeler : Alevî, Sivrialan, mezar, keramet.

Bu çalışmada Şarkışla merkez ile buraya bağlı belde ve köylerdeki ziyaret yerlerini ve bunlarla ilgili çeşitli inanç ve uygulamaları tanıtmaya çalışacağız. Ancak konunun daha iyi anlaşılması için ilçenin kısaca tarihi gelişimi ile inanç coğrafyası hakkında bilgi vermeyi faydalı görüyoruz.

A. ŞARKIŞLA'NIN TARİHİ GELİŞİMİ VE İNANÇ COĞRAFYASI

Sivas iline bağlı bir ilçe merkezi olan Şarkışla, Sivas'ın güneyinde ve 80 km uzağında bulunan bir yerleşim birimidir. Doğusunda Altınyayla ve Sivas il merkezi, batısında Gemerek, kuzeyinde Yozgat ili ve Yıldızeli ilçesi, güneyinde ise Kayseri ili ile çevrili olan ilçenin yüzölçümü 1902 km^2 olup denizden yüksekliği 1180 m dir.

Araştırmalar, ilçeye bağlı Lisanlı köyünde bulunan Höyükte Eski,Orta ve Geç Tunç Çağları; Döllük köyünde Geç Tunç ve Ortaçağ yerleşimi; Kayapınar köyünde ise Eski ve Geç Tunç Çağları ile Helenistik Roma ve Ortaçağ yerleşimlerinin bulunduğunu göstermektedir. İlçe merkezinde yer alan ve bugün üzerinde iskân bulunan kale ise Hitit döneminden itibaren meskun görünmektedir. Döllük köyünde bulunan Bronzdan yapılmış Hitit Heykelciği Ankara Medeniyetleri Müzesindedir. Hititler döneminden itibaren yerleşme birimi olan Şarkışla'nın M.Ö. 550'lerde Pers egemenliğine girdiği anlaşılmaktadır. Perslerden sonra Kapadokya krallığı sınırları içinde, daha sonraları ise Pontus ve Roma etkinliğinde kalmıştır. Roma İmparatorluğunun M.S.395'de ikiye ayrılması sonucu Doğu Roma sınırları içinde kalan ilçe,1071 Malazgirt Savaşı ile Selçukluların eline geçmiştir.[1] 1243'de İlhanlı istilasına uğrayan ilçe, 1340 yılında Eratna Beyliği egemenliğine girmiştir. 1408 yılında ise Osmanlı İmparatorluğu'na bağlanmıştır.[2]

İlçedeki tek Osmanlı dönemi eseri olan Ulu Câmii'nin, kitabesinde Üsküdarlı Mehmet Ağa tarafından, 1669'da yaptırıldığı yazılıdır. İlçenin bilinen en eski yapısının kitâbesinden de Şarkışla'nın Osmanlı İmparatorluğu döneminde önemli bir merkez olduğu anlaşılmaktadır.[3] 1873 yılında ilçe [4] yapılan bu yerleşim birimi sırasıyla

---

* Doç. Dr. Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi-SİVAS.

[1] Hikmet Denizli, *Sivas Tarihi ve Anıtları,* Sivas, 1998, s.359 *; Yurt Ansiklopedisi, (Türkiye İl İl: Dünü Bugünü Yarını),* IX, Anadolu Yayıncılık, İstanbul, 1982-1983, s.6875 ; *Cumhuriyetimizin 75. Yılında Sivas,* Sivas, 1998, s.265.

[2] İbrahim Aslanoğlu, *Her Yönden Sivas,*Sivas, 1979, s.46.

[3] Denizli, s.359.

[4] Sıddık Ünalan, *XX. Yüzyıl Sivas Tarihi ve İnanç Coğrafyası*, (İnönü Ünv. Sos. Bil. Enstitüsü-Basılmamış Doktora Tezi), Malatya, 1997, s.254 ; İbrahim Yasak, *Sivas İli,* Sivas, 1994, s.163 ; Denizli, s.359.

"Abardi", "Gedikçayır",[5] Tonus (Tenos),[6] "Şehirkışla" ve "Şarkışla" şeklinde isimlendirilmiştir.[7]

İlçe, 5 belediye merkezi, 93 köy, 1 bucak ve 9 mezradan oluşmaktadır.[8] 1950'den sonraki nüfus durumuna göz atacak olursak, ilçenin toplam nüfusu 1950'de 78750, 1960'da 61547, 1970'de 63552, 1980'de 64303, 1985'de 57446, 1990'da 51247, 1997'de 43788 kişi olmuştur. Şarkışla'nın beldelerinden biri olan Altınyayla 1990 yılında ilçe olmuştur. 1997 genel nüfus sayımına göre Altınyayla'nın toplam nüfusu 16929 dur. [9] Bu verilere göre, ilçe nüfusunun genelinde 1960 yıllarına kadar düşme, ilçeden ayrılan Altınyayla dikkate alınırsa 1960'dan sonra 1990'lı yıllara kadar azda olsa bir yükselme göze çarpmaktadır. İlçe merkezi ile köylerin nüfusunu karşılaştıracak olursak, ilçe merkezinin nüfusu devamlı artış gösterirken genel anlamda köylerin toplam nüfusunda düşüş gözlemlenmektedir.

İlçeye inanç coğrafyası itibariyle baktığımızda, nüfusun tamamının Müslüman olduğunu görürüz. İlçeye bağlı 93 köyün 60'ında Sünniler, 27'inde Aleviler, 6'ında da Aleviler ile Sünniler birlikte yaşamaktadırlar. İlçe merkezinin tamamına yakını Sünnilerden oluşmaktadır. Yaz aylarında daha az, kış aylarında daha fazla olmak üzere ilçe merkezinde 150 ile 300 kişi arasında değişen Alevi yaşadığı tahmin edilmektedir. İlçeye bağlı olup nüfusunun tamamı Alevi olan köyler, sırasıyla Alaman, Başağaç, Beyyurdu, Emlek Hüyük, Gülören, Hardal, Hocabey, İğdecik, İlyashacı, Emlek Kale, Kaymak, Kavak, Kılıçcı, Kümbet, Mescit, Emlek Mezra, Ortaköy, Ortatopaç, Otluk, Örtülü, Saraç, Sarıkaya, Sarıtepe, Sivrialan, Temecik, Yahyalı, ve Yükselen' dir.[10] Aleviler ile Sünnilerin birlikte yaşadıkları köyler ise Alaçayır, Benlihasan, Bağlararası (Adıyaman), Çiçekliyurt (Çakal) Çekem ve Canabdal (Güdül)'dır.[11] Adı geçen bu köylerin dışındaki ilçeye bağlı diğer bütün köylerde (60 köy) Sünniler yaşamaktadır. Bu arada Aleviler ile Sünnilerin birlikte yaşadığı Alaçayır, Bağlararası, Benlihasan ve Canabdal köyleri ile tamamen Alevilerin yaşadığı Ortaköy, Sivrialan ve Yahyalı köylerinde hem cami hem de kadrolu imam vardır. Elde edilen bilgilere göre, Sünnilerin yaşadığı köylerden Demirbağ, Kızıldon, Tavladere, Yeniyapan, Bozkurt ve Karacaören gibi bazı yerleşim birimlerindeki insanlar Şafi mezhebine mensuptur.

Netice itibariyle bütün bu veriler bize, ilçe nüfusunun çoğunluğunu Hanefilerin, ikinci sırada Alevilerin, az sayıda da Şafilerin oluşturduğunu göstermektedir. Bunu 1997'de yapılan genel nüfus sayımını baz alarak oranlamaya çalışalım. Bu nüfus sayımına göre ilçenin toplam nüfusu 43788' dir. Bunun 3250'i Alevi, geri kalan kısmı Sünni'dir. Yüzde olarak verirsek % 89'u Sünni-Hanefi, % 3'ü Sünni-Şafi, % 8'i Alevi'dir.

B. ZİYARET YERLERİ

Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasında şüphesiz Horasan Erenleri veya başka bir tabirle Alperenler ve gazi-velilerin rolü inkar edilemez. Çünkü Anadolu bunlar tarafından sadece fethedilmekle kalmamış, aynı zamanda vatanlaştırılarak yurt haline getirilmiştir. Şarkışla toponimisi incelendiği zaman, bunun en çarpıcı örneklerini görmek mümkündür.

Anadolu insanı, bu bölgeyi kendilerine vatan yapan insanları ebedileştirmek ve yaşadıkları hayatı onlarla paylaşmak istemiş, böylece bir yandan bölgedeki ağaç,

---

[5] Adnan Mahiroğulları, *Seyyahların Gözüyle Sivas,*(Boğaziçi yay.), İstanbul, 2001, s.25.
[6] *Sivas salnamesi* 1890, s.199-201; Mahiroğulları, 129,154.
[7] Yakup Göker, *Şarkışla'nın Sosyo-Kültürel ve Dini Yapısı Üzerine Bir İnceleme,* (Cumhuriyet Ünv. Sos. Bil. Enstitüsü-Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Sivas, 1998, s.13 ; Mahirogulları, s.85,118.
[8] *Cumhuriyetimizin 75. Yılında Sivas,* s.265.
[9] Göker, s.19-20 ; *Cumhuriyetimizin 75. Yılında Sivas,* s.245.
[10] Bkz: Metin Bozkuş, *Sivas Yöresinde Alevilik*, Sivas, 2000, s.118-122 ; Ünalan, s.253-256 ; (Burada saydığımız Alevi köylerinden "Ortatopaç"da "Şeker" soyadını taşıyan bir aile Sünni olup köyün kalan kısmı Alevidir.)
[11] Aleviler ile Sünnilerin beraber yaşadıkları köylerden "Canabdal" köyü, birbirinden farklı *Canabdal* ve *Güdül* adıyla iki mahalledir. Bunlardan *Güdül mahallesi* Alevi, *Canabdal* Sünnidir.

kaya, mağara...vb unsurlara bir takım kutsallıklar atfederek taşı ve toprağı ile vatanı kutsallaştırma yoluna giderken, diğer yandan bu vatanın asıl sahipleri olarak düşünülen ve bir çoğu yüce dağ başında mekan tutmuş kişiler olarak tahayyül edilen bu Alperenlere birer makam tahsis etmiş, bu yerleri de ziyaret ederek onlara karşı olan vefa borçlarını yerine getirmeye çalışmışlardır. İşte yazımızın asıl konusunu ziyaret yeri olarak nitelediğimiz bu kutsallık atfedilen mekanlar oluşturmaktadır.

Bu kısa girişten sonra, *ziyaret, adak, dede, baba, şeyh, eren, evliya, yatır* ve *türbe*...vb adlarla anılan bu ziyaret yerleri ile onlara belli inanç, efsane ve kerametlerin atfedilmesi ve çeşitli dilek ve isteklerle onların ziyaret edilmesi olayını, inceleme alanımız olan Şarkışla yöresinde yaygın olarak görmek mümkündür.

İncelemeye çalıştığımız bu ziyaret yerlerini iki kısma ayırarak vermeye çalışacağız

1-YATIRLAR (Türbe, Baba, Evliya, Pir, Tekke)

a. Abdal Baba

Kabri Abdallı Köyü'nün girişindeki mezarlığın içindedir. Halk tarafından veli olarak kabul edilen Abdal Babanın hayatı hakkında kesin bilgi yoktur. Çevresi biriketle çevrili ve üstü açık olan kabri, dikdörtgen biçimindedir. Batı tarafında demirden bir kapı, kapının yan tarafında yardım amacıyla konulmuş bir yardım sandığı bulunmaktadır. Mezar, 2 metre yüksekliğinde, 2,5 metre boyunda ve 1,5 metre enindedir. Mezarın içerisinde bir çam bir de kuşburnu olmak üzere iki tane ağaç vardır. Ziyarete gelenlerin özellikle kuşburnu ağacına çaput ve bez bağladıkları göze çarpmaktadır.[12]

Abdal Baba, Abdallı köyünün dışında Yapracık, Arıklar, Akören, ve Kazancık köyleri ile Akçakışla beldesinden ve diğer ilçelerden gelen insanlar tarafından ziyaret edilmektedir.

Abdal Baba'nın dört kardeş oldukları ve bunların farklı yerlerde yattıkları söylenmektedir. Bunlar, Akdağmadeni civarında *Gül Ali Baba*, Şarkışla'ya bağlı Sultan köyünde *Ziraat Baba* ve Yunusören köyünde *Kara Baba*'dır.[13]

Abdal Baba'yı daha çok felçli olanlar, yüz felci geçirenler, bayılanlar, sinir hastaları, korkudan dili tutulup konuşamayanlar, içki içmek gibi bazı kötü alışkınlıklarını bırakmak isteyenler, aklî dengesini kaybedenler ve çocuğu olmayan bayanların ziyaret ettiği belirtilmektedir.

Burayı ziyarete gelenler, Abdal Baba'nın ortası delik "çırakman" adı verilen bakır tasından su içip kalan suyu üzerlerine dökerek bunun kendilerine şifa olacağına inanırlar. Anlatıldığına göre, Abdal Baba' ya ait olan bu tas, birkaç defa çalınmış; fakat her defasında yerine geri gelmiştir. Eğer hasta olan kişi türbeye gelemeyecek durumda ise, hastanın elbisesini getirirler ve sandukanın üzerine sererler. Ziyaretçiler ayrıca etrafı çevrili olan yerden bir miktar toprak alıp kendileri hasta ise kendileri yer, hasta başkası ise topraktan götürerek ona yedirirler. Daha sonra dileklerinin kabul olması inancıyla orada bulunan kuşburnu ağacına bez bağlayıp, mezarın kapısının önündeki yardım sandığına para atarak oradan ayrılırlar.[14]

b. Ali Baba

Mezarı ilçeye 30 km uzaklıktaki Çiçekliyurt (eski adı Çakal) köyündedir. Ali Baba'nın hayatı hakkında herhangi bir belge ve bilgi bulunmamaktadır. Onun köyün ilk kurucusu olduğu belirtilmektedir. 1980 yılına kadar Ali Baba'nın mezarının üstünün açık ve etrafının çevrili olduğu nakledilmektedir. Rivayete göre, köy sakinlerinden biri Ali Baba'yı rüyasında görür. Ali Baba ona, üzerinin örtülmesini, yoksa zararının dokunacağını söyler. Bunun üzerine burası tamir edilerek bugünkü haline getirilir.

---

[12] Göker, s. 156,157.
[13] Kutlu Özen, *Sivas Efsaneleri*, Sivas, 2001, s.237.
[14] Ayşe Güngörmez*, Abdallı Köyü*, 1976 doğumlu, İlkokul mezunu ; Ahmet Çakmak, *Abdallı Köyü*, 1970 doğumlu, İlkokul mezunu.

Sandukanın bulunduğu yerde küçük bir pencere olup pencerenin önünde üzeri yeşil bezle örtülü bir yardım sandığı bulunmaktadır.

Ali Baba'nın kabri, başta bulunduğu köy olmak üzere Alaçayır, İlyashacı, Ortaköy ve Hardal köylüleri tarafından ziyaret edilmektedir. Burası, *felçli olan hastaların tedavisi, konuşamayanların dilinin açılması, evde kalmış kızların nasibinin açılması* ve *gurbete gidenlerin sağ-salim dönmeleri amacıyla* ziyaret edilmektedir. Ziyaretçilerin maddi durumuna göre, ziyaretler esnasında zaman zaman kurbanların kesildiğine şahit olunmaktadır.

Burayı ziyarete gelen hastalar, Ali Babanın sandukasında bulunan yeşil örtüden bir parça keserek yanlarına alırlar. Kesilen bu bez parçası, hastanın hastalığı sürdükçe hastanın üzerinde şifa ümidiyle taşınır. Bazı ziyaretçilerin ise bezi bereket getirmesi inancıyla aldıkları belirtilmektedir.

c. Arap Dede

Arap Dede türbesi Şarkışla'nın güney doğusunda, Kaleköy yakınlarında ve ilçe merkezine yaklaşık 20 km. uzaklıkta olan hava radarının bulunduğu tepededir. Arap Dede'nin yer aldığı bu tepeye askeri radar sonradan kurulmuş ve türbe radarın olduğu bölgenin içinde kalmıştır.

Elde ettiğimiz bilgiye göre Arap Dede türbesi, Şarkışla'da her biri ayrı bir köyün yüksek bir tepesinde bulunan ve sağlıklarında bu tepelerden birbirleriyle haberleştikleri söylenen, aynı zamanda veli olduklarına inanılan yedi kardeşin türbelerinden biridir.

Halk arasındaki söylentiye göre, Arap Dede ve kardeşleri Arabistan'dan gelmişlerdir. Halka göre bunların yedisi de Allah dostu ve velidir. Her biri farklı bir tepenin üzerine defnedilmiştir. Şarkışla'da sadece üç tanesinin adı bilinir ve anılır. Rivayete göre bu yedi kardeş/dede, yaşadıkları dönemde istihbarat görevlileri olup birbirleri ile ışıkla haberleşerek İpek yolu ve çevrenin güvenliğini sağlamak amacıyla zamanın hükümdarları tarafından görevlendirilen alp erenlerdir.

Arap Dede'yi halk *keramet* sahibi olarak bilir. Bölge insanı arasında Arap Dede hakkında şu söylentiler yaygındır: Hava radar istasyonuna ayrılan yer içerisinde kalan Arap Dede türbesini yıkması için, bir binbaşı; yüzbaşı ve emrindeki askerlerine emir verir. Yüzbaşı ve askerler türbeyi yıkmak için giderler. Oraya bir çadır kurarlar. Akşam olunca yüzbaşı ve diğer askerler çadıra girdiklerinde *Yedi Kardeşler* gelerek çadırı taşlamaya başlarlar. Bundan rahatsız olan yüzbaşı, sabahleyin askerlerini de alarak yeniden Şarkışla'ya döner, olanları binbaşıya anlatır. Binbaşı buna inanmayarak bu sefer kendisi gider. Akşam olduğunda *Yedi Kardeşler* yine gelerek çadırı taşlamaya başlarlar. Binbaşı sabaha kadar uyuyamaz. Sabah olunca türbeyi yıktırmaktan vazgeçer.[15] Yine İlçede olayı yaşayan bir astsubayın anlattığına göre; radarda görevli olmak üzere yeni tayin edilen bir binbaşı radarın yeşile boyalı olan yerlerini kırmızıya boyatır. Boyama işlemi bitince radardaki cihazların çalışması durur. Avrupa ve Amerika'dan getirilen mühendisler radarda herhangi bir arıza olmadığını tespit ederler. Ancak cihazların çalışmamasına da bir anlam veremezler. Daha sonra bir askerin teklifi ile radarın kırmızı yerleri yeniden yeşile boyatılır. Boyama biter bitmez cihazlar çalışmaya başlar.[16]

Arap Dede, genel olarak çocuğu olmayanlar, herhangi bir dilekte bulunmak isteyenler ve kurban adayıp da burada kesmek isteyen kimseler tarafından ziyaret edilmektedir. Ancak daha sonra radarın bu tepeye inşa edilmesiyle ziyaretlerin güvenlik nedeniyle izne bağlandığı belirtilmektedir.

d. Beserek ve Gül Dede

Beserek ve *Gül Dede,* Aşık Veysel'in doğum yeri olan Sivrialan Köyü'nün yaklaşık 10 km kuzey batı tarafında bulunan ve birbirine sınır iki ayrı yer ismidir. Sivrialan'ın üst tarafında bulunan ve özellikle Sivrialan, Mescit, Beyyurdu, ve Höyük

---

[15] Özen, *Sivas Efsaneleri*, s. 238.
[16] Göker, s.159.

olmak üzere çevre köylülerce kutsal olarak görülen bir dağ vardır. Bu dağın başında bir taş yığını bulunmaktadır. Bölge insanı burada bir yatırın olduğuna inanmaktadır.[17] Dağın eteğinde 20-30 m genişliğinde bir göl (çukur) bulunmaktadır. Bu gölü ilkbaharda kar suları beslemektedir. O çevredeki köylülerce bu gölün suyunun *uyuz* hastalığına iyi geldiğine inanılmaktadır. Çobanlar ve hayvan sahipleri uyuz olan hayvanlarını bu suda yıkayıp tedavi etmektedirler. Köylülerden dinlediğim bir söylenceye göre, Veysel Karani bu bölgeden geçerken develerini kaybeder. Daha sonra izini takip ederek onları bu gölde bulur. Birde ne görsün, uyuz olan develerin hastalığından hiçbir iz kalmamış. İşte o günden itibaren bu mevkie, uyuz hastalığına şifa anlamında *"Beserek*" denmiştir. Beserek deyince hem buradaki dağ hem de dağın eteğindeki göl anlaşılmaktadır.

Gölün başındaki ardıç ağaçlarının kutsallığına, bunlardan bir yeşil dal kesenin vücuduna *kurt* düşeceğine inanılıyor. Anlatıldığına göre, civar köylerden birisi, uyarılmasına rağmen bu ağaçlardan bazılarını kesmiş. Kağnısına yükleyip köye getirirken ağaçlardan kan sızdığı görülmüş. Aradan 15 gün geçmeden bu şahıs hastalanıp yatağa düşmüş. Daha sonra vücudunda kurtlu yaralar oluşmuş, kurtulamayarak ölmüş.

Gül Dede ise, Beserek gölünün yanında bulunan bir ziyarettir. Hakkında detaylı bilgi olmamakla beraber onun veli ve derviş bir zat olduğuna inanılır. Eski eser ve hazine arayıcıları tarafından Gül Dede'nin kabri kazılıp talan edilmiştir. Bugün mezarın olduğu yerde taş yığınları bulunmaktadır.

Sivrialan sakinlerine göre, Aşık Veysel gözünü kaybettiği zaman babası telaşlanarak Gül Dede'ye gidip bir kurban keseceğini ve Hızır'ın gelip oğlunun gözünü açacağını söyler. Daha sonra oğlu Veysel'i ve yakınlarından bazılarını da alarak Beserek ve Gül Dede'ye gider. Adak kurbanını keserken yedi deve ile birlikte bir kervan gelir. Sofra hazırlanıp buyurun yemeğe denildiğinde bakarlar ki ortada ne kervan var, ne de kervancılar var. O zaman gelenin Hızır olduğu anlaşılır.[18]

Beserek ve Gül Dedeye yapılan ziyaretler, adanan kurbanların burada kesilmesi, uyuz hastalığına yakalananların tedavisi ve çocuğu olmayan kadın ve erkeklerin çocuk sahibi olmaları amacıyla yapılmaktadır. Uyuz hastalığına yakalanıp da buraya gelemeyen hastalar için Beserek'ten götürülen bir miktar toprak su ile karıştırılarak çamur haline getirilip uyuz olan yere sürülür.[19]

e. Beş Kardeş Türbesi

Kızılcakışla kasabasında bulunmaktadır. Kasabanın sol tarafına düşen tepenin yamacındaki mahallede *Beş Kardeş* adı verilen bir şahıs metfundur. Türbe üç yolun ortasında köşe başında kerpiçten yapılmış, üstü kiremit çatılı ve yaklaşık iki metre yüksekliğindedir. Güneybatı cephesinde bir kapısı var. Türbe 3 x 6 ebadındadır. Zeminden 40-50 cm aşağıda olup içine iki basamak merdivenle girilmektedir. Türbenin ortasında lâhid bulunmaktadır. Türbeye çekilmiş olan elektriğin geceleri yandığı belirtilmektedir.

Burada yatan kişinin kimliği konusunda net bir bilgi olmayıp farklı rivayetler söz konusudur. Bazıları onun Anadolu'nun fethi sırasında buraya gelip şehit düştüğü ve *Kara Baba* ile *Ak Baba*'nın kardeşi olduğunu söylerken, bazıları bir kadın olduğundan bahsetmektedir.

Rivayete göre yatırın bulunduğu yer önceden ahırmış. Ahırın sahibinin rüyasına giren biri:

- "Evladım ben hayvanların ayağının altında ve suyun içinde kaldım, beni kurtar yoksa sizi rahatsız ederim" demiş. Bunun üzerine mezarın yeri tespit edilmiş ve daha sonra bugünkü haline getirilmiştir.

---

[17] Ali Yıldırım, "Emlek Yöresi Köylerinde İnanç Özellikleri*," Uluslararası Anadolu İnançları Kongresi Bildirileri,* (23-28 Ekim 2000 Ürgüp/Nevşehir), Ervak Yayınları, Ankara, 2001, s. 897.

[18] Göker, s. 160.

[19] Süleyman *Bal, Sivrialan Köyü*, 1938 doğumlu, İlkokul mezunu.

Adı geçen ziyaret yerine genellikle felçli hastaların, çocuğu olmayanların ve ağzı eğilen kimselerin geldiği, şayet uyuyabilirse gelen hastanın belirli bir müddet burada uyumasının sağlandığı, aksi takdirde dua ve niyazda bulunarak şifa istediği belirtilmektedir.

Ayrıca buraya ziyarete gelenlerden bazılarının beraberlerinde getirdikleri boş bir ibrik ile bir bardağı türbeye bıraktıkları, ertesi gün tekrar geldiklerinde ibriklerini dolu olarak buldukları, bu su ile de abdest aldıkları anlatılmaktadır. Akşamdan sonra ortalığın kararmasından itibaren türbede yeşil bir ışığın yandığı da söylenenler arasındadır.[20]

f. Can Abdal

Adak yeri Şarkışla'ya bağlı Can Abdal köyündedir. Köyün adını bu yatırdan aldığı belirtilmektedir. Kardeşi Sarı Tekke köyünde bulunan Muhtar Abdal'dır. Genel kanaat, Can Abdal'ın köyün girişinde bulunan caminin yanında yattığı şeklinde ise de bu konuda farklı görüşler de vardır. Köylüler tarafından Can Abdal'ın yattığına inanılan bu yerin etrafı taşlarla çevrilidir.

Rivayete göre, Can Abdal'ın metfun olduğu yer olarak kabul edilen mahal, eskiden cami imiş. Zamanla cami yıkılınca köylüler buraya ilkokul yapılmasına karar verirler. Buraya yapılan okul binası, kısa bir süre sonra sebepsiz yere yıkılır. Daha sonra bir köy sakini buraya bir ev yapar. Bir müddet sonra o da yıkılınca köylü burayı kendi haline terk eder. Günümüzde burası metruk ve harabe vaziyettedir.

Can Abdal, keramet sahibi birisi olarak bilinmektedir. Anlatıldığına göre, eskiden bir aile Can Abdal'ın bulunduğu yeri temizleyip bakımını yaparmış. O zamanlar bu hizmeti yapan ailenin evi bolluk ve bereket içindeymiş. Daha sonra aile bu görevi terk edince fakir ve yoksul bir hale gelmiş. Başka bir rivayete göre de köylünün biri küçüklüğünde oynarken Can Abdalın yattığı yer diye inanılan yerde ak sakallı, nur yüzlü birinin namaz kıldığını görmüş. Bu olayı hemen babasına anlatmış. Babası ona orada Can Abdalın yattığını söylemiş.[21]

Can Abdal, eskiden çevrede bulunan köylüler tarafından ziyaret edilir, ziyarete gelenler de burada kurban keserlermiş. Günümüzde buraya ziyaret için gelenlerin neredeyse kalmadığı nakledilmektedir.

g. Colü Dede

Şarkışla'ya bağlı Kale boğazı ile Yahyalı deresinin birleştiği yerde ve Alaman çermiğinin karşısında küçük bir mezra vardır. Bu mezra Alaman köyü muhtarlığına bağlıdır. İlçeye yaklaşık 35 km uzaklıktadır. Burada Colü Dede diye anılan bir yatır vardır. Yatırın ismini çevrede bilmeyen yoktur. Bilhassa yaz aylarında ziyaretçi sayısının arttığı belirtilmektedir.

Anlatıldığına göre, Colü Dede Battal Gazi'nin akrabası olup Rum'larla yapılan bir savaşta şehit düşmüştür.[22]

Yatır, Colülü Halil Ağa'nın evindedir. Yatırın olduğu bölümde kuzeye açılan küçük bir pencere, pencerenin karşısında yatırın sandukası vardır. Sandukanın üzerinde yeşil atlas bir zemine Arap harfleriyle işlenmiş bir örtü bulunmaktadır. Bu örtü daha önceleri tekkenin bayrağı olarak kullanılırmış. Odada ayrıca bir teber,[23] bir kırık kılıç, bir de kalkan bulunmaktadır. Kapı eşikleri, söveleri, pencere kenarları ve nerede bir ağaç varsa hepsi çivilerle doldurulmuş ve sandukanın etrafındaki topraklar yalanıp yenmiştir. Bu nedenle çukurlar oluşmuş, baş tarafına yakın bir oyuğa bozuk paralar, tavandaki ağaçlara al ve mor çaputlar bağlanmıştır.

Tekkenin bakıcısı, Colü Dede ve onun kerameti hakkında şunları aktarmıştır: "Burası bir ziyaret. Uğrağa uğramışlar ve çalınmışlar gelir buraya. Ziyaret

[20] Elif Başar, *Kızılcakışla Beldesi*, 1947 doğumlu, İlkokul mezunu; Özen, *Sivas Efsaneleri*, s. 241.

[21] Veis Demir, *Canabdal Köyü*, 1952 Doğumlu, İlkokul mezunu . Salih Ergüven, *Canabdal Köyü*, 1930 Doğumlu, Okur-yazar.

[22] Kutlu Özen, *Sivas ve Divriği Yöresinde Eski Türk İnançlarına Bağlı Adak yerleri,* Sivas, 1996, s. 60.

[23] Teber: Uzun saplı ve hilâl ağızlı küçük derviş baltası. (Mehmet Doğan, Büyük Türkçe Sözlük, Beyan Yayınları, istanbul, 1998, s.1068.)

edenler kurban keserler, pilavlar pişirirler, yer içer sadaka dağıtırlar. Yalvarır, dilek diler giderler. Çokları da biiznillah şifa bulur. Yalnız burada kurban kesen kurbanının etini kendisi yiyemez, lokma eder dağıtır. Buraya geceleri gelirler. Kimler diye sorarsan? Felçliler, oğlu kızı olmayanlar, yaralılar, uyuzlar, gicimikliler vesselam. Saymakla bitmez. Uğrağa uğramışlar sürüne sürüne gelirler de yürüyerek giderler. Bu tekkedeki kerameti başka tekkede bulmak mümkün değildir. Bir örnek vereyim: Yedi sene yatakta kalmış bir kadını kağnı ile getirdiler. Kadına rüyasında burayı göstermişler. O da aklına tutmuş. Bir yaz günü getirdiler. Kurbanını kestiler, lokmasını dağıttılar. Kadın üç gün sonra yürüye yürüye yola çıktıp gitti. Şurada bir de çermik var. Hastalar önce orada banyo yapar, arkasından da ziyarete gelirler."[24]

Colü Dede yatırının bakıcısına göre, tekke içerisinde ağaçlarda bulunan çiviler, çocuğu olmayan kadınlar tarafından çakılmış ve çocuklarının olması için dilekte bulunmuşlardır. Sandukanın baş ucundaki oyukların da, yine çocuğu olmayan kadınların oralardaki toprağı yalayıp yemesiyle oluştuğu, buraya gelen kadınların iki rekat namaz kılarak bir miktar toprak yiyip çoluk çocuğa kavuşmak için dua ettikleri belirtilmektedir.

Konuştuğumuz köylüler, yukarıda nakletmeye çalıştığımız bilgileri doğrular mahiyette bilgiler vermiştir. Bölge insanının verdiği bilgilere göre, genel olarak Colü Dede, felçli olan hastalar, cilt hastası olanlar, uyuzlar, gicimikler, çocuğu olmayanlar, çocuğu olup da yaşamayanlar ve değişik dilek sahipleri tarafından ziyaret edilmektedir. Ziyaretçilere buradaki görevliler tarafından mümkün olduğu takdirde yatır ekmeği ikram edildiği de görülür.

Rivayete göre Akçakışla ve çevresindeki köylerde Colü Baba'nın kılıcı üzerine yapılan "Kara Colü'nün kılıcı, boynundan geçsin. Kalbine vursun." şeklindeki yemin hala geçerliliğini korumaktadır.

h. Şeyh Ziya (Gülmez Baba)

Şeyh Ziya'nın mezarı, Şarkışla'ya bağlı Dikili Köyü'nün kuzeydoğu tarafında küçük bir tepenin üzerindeki çocuk mezarlığındadır. Mezarın bulunduğu alan tuğla ile çevrilmiş olup üzeri açıktır. Kabir, yaklaşık iki metre eninde, yedi metre boyunda, bir metre kadar yerden yüksek, toprakla örtülü ve üzerinde irili ufaklı taşlar bulunmaktadır. Kabrin yanında bir çeşme ile etrafında meyve ağaçları vardır.

Halktan aldığımız bilgiye göre, 1071 yılında yapılan Malazgirt Zaferinden sonra Anadolu'da kurulan Danişmend Beyliği sayesinde bu bölge Türkleşmeye başlamış ve bu sırada Türk dervişlerinden Şeyh Ziya adında birisi bu köye yerleşmiştir. Şarkışla ve Gemerek çevresinde kardeşlerinin bulunduğu, hatta Kara Baba ve Gemerek'teki Ali Baba'nın bunun kardeşi olduğu rivayet edilmektedir.

Şeyh Ziya, başta Dikili olmak üzere Çatalyol, Sağır, Gürçayır ve Elmalı gibi köyler ile Şarkışla merkezden insanların ziyaret amacıyla geldikleri görülmektedir. Yaz aylarında ziyaretçiler arasında yurt dışından gelen ailelerin fazlalığı göze çarpmaktadır. Şeyh Ziya'nın mezarı, genel olarak cin çarpan hastaların iyileşmesi, başı ağrıyan hastaların ağrılarından kurtulması, felçli hastaların şifa bulması ve uyuz hastalığının tedavisi için ziyaret edildiği anlaşılmaktadır.

Buraya gelen hastaların bazıları, "derdimiz burada kalsın" diye dua ederken, bazıları da bez bağlarlar. Dikili Köyü'nden özellikle kadınların her Cuma buraya gelip namaz kıldıkları ve hastalarının şifa bulması için dua ettikleri belirtilmektedir. Ayrıca Şeyh Ziya'nın kabri, yağmur yağmayıp havalar kurak gittiği zaman Dikili ve diğer bazı yakın köylülerin yağmur duası yaptığı bir yerdir. Burada yağmur duası yapılacağına dair karar verilirse, duadan bir gün önce ailelerin gücü nisbetinde para ve bulgur gibi şeyler toplanır. Toplanan para ile kaç tane ediyor ise kurban alınır. Ertesi günü topluca Gülmez Baba'nın kabrine gidilerek alınan kurbanlar kesilip kurban etinden oradaki insanları doyuracak kadar pilav yapılır. Bu arada köyün imamının önderliğinde orada toplanan herkes yağmur duasına katılır. Önce iki rekat namaz

---

[24] Emin Kuzucular, "Bir Şarkışla Efsanesi COLÜ DEDE" *Sivas Folkloru*, III / 25, Sivas, Şubat 1975, s. 15-18.

kılınır. Sonra Kur'an okunup dua edilir. Yağmur duası tamamlandıktan sonra herkes hazırlanan pilavdan yer ve dağılır.

ı. Kara Baba

Mezarı, Şarkışla'ya bağlı Elmalı köyü yakınında bir tepenin üzerindedir. Bu tepeye bu zata izafeten *"Kara Baba Tepesi*" adı verilmiştir. Hakkında her hangi bir yazı ve kesin bilgi yoktur. Arabistan'dan geldiği söylenen yedi kardeşten birisi olarak bilinir.

Her hangi bir rahatsızlığı bulunan kimse buraya gelerek kurban keser, kestiğini ziyarete gelenlerle birlikte burada yedikten sonra abdest alır, uykuya yatar. Uykudan kalktıktan sonra türbenin etrafında dolaşır. Yerden küçük bir taş alarak mezar taşına sürer ve şifa dileğinde bulunur.

Ziyaret yerinin güney batısında bir taş üzerinde at nalı izi bulunmaktadır. Bunun efsanesi şöyledir:

Ahmet Yesevi'nin yedi öğrencisi fetih için buraya gelmişler, Bizanslılarla yapılan bir savaşta öğrencilerden biri zor durumda kalınca arkadaşlarından birisini çağırmış ve O da Allah Allah diyerek atını şahlandırmış. Şahlanan at Allah'ın izniyle bir tepeden diğerine atlamış. Bu atlama sırasında atın nal izi taşın üzerine geçmiş...[25]

i. Kazancığın Karababa

Kabri, Şarkışla'nın kuzeyine düşen *Turna Dağı'* ında bulunmaktadır. Dağın yamaçlarında Kazancık köyü yer alır. Yedi kardeşlerden ikincisi olduğuna inanılır.

Aynı isimle bilinen başka *Kara Baba* ziyaretleri de olduğundan, burası *Kazancığın Karababa* olarak bilinir. Yakınlarında hiçbir ardıç ağacı olmamasına rağmen Karababa'nın çevresi ardıç ağaçlarıyla doludur. Halk arasında bu ağaçları bizzat Karababa'nın kendisinin diktiğine, bu nedenle adı geçen ağaçlardan bir dal dahi koparanların başlarına büyük musibetler geleceğine inanılmaktadır. Rivayete göre bir savaş esnasında buradaki ağaçlar devrilmiş, taşlar derelere yuvarlanmış, savaş sona erdikten sonra ise bu taşlar ve ağaçlar eski halini almıştır. Bu yatırla ilgili başka bir rivayete göre ise, burada altın olduğunu düşünen defineciler birkaç defa altın aramak için türbenin etrafındaki kaya parçalarını ve kazdıkları toprağı uçurumdan aşağıya atarlar. Bu şekilde akşama kadar çalıştıktan sonra yorulup ertesi gün devam etmek üzere ayrılırlar. Sabah geldiklerinde kazdıkları çukurun kapandığını aşağıya attıkları kaya parçalarının da tekrar yerine geldiğini görürler.[26]

Kazancığın Karababa'ya genellikle bayılanlar, cin çarpanlar götürülür. Her hangi bir dileği bulunanların da buraya geldiklerinden bahsedilir. Burada hasta olarak gelenlerin yatması için bir yer yapılmıştır. Hasta buraya yatırılır. Uyanıncaya kadar kendi haline bırakılır. Hasta, rüyasında burada yatan zatı görürse şifa bulur. Ayrıca ziyaretin yanından akan suyun da özel bir öneme sahip olduğu görülmektedir. Burayı ziyaret için gelen insanlar bu su ile abdest alır ve mümkünse banyo yapar. Hasta olup da buraya gelemeyenlere bu sudan götürülerek şifa niyetine içirilir.

j. Kevgir Baba

Kevgir Baba, Yıldızeli ilçesine bağlı Yolkaya (Çakraz) köyünün güneyinde 7-8 km. uzaklıktaki bir tepenin üzerinde yatmaktadır. Mezarın yerinin tespiti konusunda birbirine benzer iki rivayet vardır. Birincisine göre, bundan senelerce önce Tokat'ın Zile kazasından Tahsildar Mehmet Efendi isminde bir zat rüyasında Kevgir Baba'yı görür. Kevgir Baba kendisine şöyle der: "*Ben bataklıklar içerisindeyim. Gel beni kurtar.*" Bu istek üzerine Mehmet Efendi sora sora gelerek Çakraz köyünü bulur. Rüyasında gördüğü tepeye çıkar. Oradaki bataklığı kazdırır. İçinde bir elinde kılıç ve sağ gözünden ok yarası almış sarı sakallı muhterem bir kişi bulur. Bataklıktan yaklaşık on adım üstünde kazılan bir mezara aynen konur ve kabrin etrafı betonla çevrilir. Sonra oradaki bataklık göze (kaynak) haline getirilir.[27]

---

[25] Göker, s. 166.
[26] Özen, *Sivas Efsaneleri,* s. 252,253.
[27] Musa Demirci, " Yatırlar ve Ziyaretler ", *Sivas Folklloru,* I / 1, Sivas, Şubat 1973, s. 8.

İkinci rivayete göre, Tokat iline bağlı Artova ilçesinde yaşayan genç bir kız rüyasında buradaki bataklıkta elinde kılıcı olan birini yatıyor olarak görür. Bu kişi genç kıza; "*Gel beni kurtar, beni suyun üzerine çıkar ve mezarımı yaptır*." der. Bunun üzerine genç kız Çakraz köyüne gelir, durumu köylülere anlattıktan sonra köylülerle beraber rüyada gördüğü tepeye çıkarlar. Daha sonra burası kazılır ki, kızın rüyasında gördüğü gibi elinde kılıcı olan birisi suyun içinde yatıyor. İlk etapta kılıcını elinden almaya çalışırlar ama kılıcı bırakmaz. Sonra içlerinden birisi "*Ey Mübarek! Kılıcını tekrar vereceğiz*" deyince kılıcı bırakır. Mevta, eski yerinin biraz üst tarafına kılıcı ile beraber defnedilir. Daha sonra genç kızın babası Kevgir Baba'nın mezarını yaptırır. Mezar yaklaşık üç metre uzunluğunda iki metre genişliğinde, etrafı mermer sütunla çevrili üzeri toprakla kapatılmış durumdadır. Üzerinde yeşil renkli sıtırlar örtülüdür. Kabir, iki odalı bir binanın içerisindedir. Odalardan birinde mezar bulunmakta, diğeri ise sergiler ve minderler serilmiş, oturulup ibadet edilebilecek durumdadır.[28] Kevgir Baba, her ne kadar Yıldızeli ilçesine bağlı Yolkaya köyü yakınlarında ise de sadece Yıldızeli ve çevresindeki köyler burayı ziyaret etmemekte, aynı zamanda Şarkışla ilçesine bağlı çeşitli köylerden birçok insan da gelip Kevgir Baba'yı ziyaret etmektedirler.

Kevgir Baba'nın ziyaret edilme nedenlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Gece rüyasında ağlayan çocuklar buraya götürülür. Kabrin yanına boylu boyunca yatırılıp dua edilir. Toprağından birazcık alınarak bir muska şeklinde yapılıp çocuğun boynuna asılır.
- Askere giden gençler, gitmeden bir gün önce Kevgir Baba'yı ziyaret edip dua ve niyazda bulunduktan sonra, oradan aldıkları toprağı muska şeklinde sarıp boyunlarına asarlar.
- Çocuğu olmayan kadınlar, çocuk sahibi olmak için Kevgir Baba'yı ziyaret ederler. Kabrin yanında bir gece yattıktan sonra, beraberlerinde kabirden bir avuç toprak alarak dönerler. Bu toprağın bir kısmını on iki gün yemeklerine katarak yerler, bir kısmını da muska şekline getirerek boyunlarına asarlar.
- Ayrıca, Kevgir Baba'yı sarası olanlar, vücudunun herhangi bir yeri tutmayıp uyuşanlar, sevdiğine kavuşmak isteyenler ve çocuğu geç yürüyüp dili peltek olanların ziyaret ettikleri ve ondan yardım isteyip dua ve niyazda bulundukları, oradaki sudan da şifa niyetiyle içtikleri belirtilmektedir.[29]

k. Koyun Baba

Yedi kardeşlerden üçüncüsü olarak bilinmektedir. Şarkışla'ya bağlı Cemel Beldesinin kuzey doğusundaki Döllük köyü yakınlarındaki Karatepe'de yatmaktadır. Koyun Baba'nın kimliği ve hangi devirde yaşadığı ile ilgili kesin bir bilgi yoktur. Anlatıldığına göre; Kara Baba'nın kardeşlerinden biridir. XV. yy da yaşadığı, yaylada koyun otlatarak hayatını kazandığı ve bundan dolayı Koyun Baba adıyla anıldığı belirtilmektedir.

Mezarın batısından döllük deresi geçmektedir. Yaklaşık 500 m yükseklikteki tepenin üzerindeki düzlükte bulunan Koyun Baba'nın kabrinin uzunluğu 2 m , yüksekliği 50 cm , eni ise 1.5 m civarındadır. Mezar yuvarlak taşlardan beton karışımıyla yapılmış, kabrin baş kısmına kalıp çakılarak yuvarlak bir taş dikilmiştir. Ziyarete gelenler duaları kabul olması için kabre küçük taşlar atmışlar. Bu atılan taşlar kabri doldurmuştur. Ziyaret yerinin etrafı taş yığınlarıyla çevrili olup, kabrin alt tarafında söğüt ve kavak ağaçları bulunmaktadır. Kavak ağaçlarının arasından da bir pınar akmaktadır.

[28] Özlem Aslan, *Yıldızeli ve Çevresindeki Alevîlerin Kültürel ve Dini Yapısı Üzerine Bir İnceleme,* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi-Cum. Üniv. Sos. Bil. Ens.), Sivas, 2001, s. 198-199 ; Göker, s. 166-167

[29] Mustafa Koç, *Kaman Köyü(Yıldızeli)*, 1930 doğumlu, İlkokul mezunu; Cevahir Kızılgöz, *Davulalan Köyü(Yıldızeli)*, 1935 doğumlu, Okur-yazar değil; Hava Yılmaz, *Çavuşlu Köyü(Yıldızeli)*, 1941 doğumlu, İlkokul mezunu; Müzeyyen Çetin, *Karaleylek Köyü(Yıldızeli)*, 1945 doğumlu, Okur-yazar değil.

Koyun Baba, halk arasında keramet sahibi birisi olarak bilinir. Nakledildiğine göre, bir gün küçük bir kızın yanına yıldırım düşer. Kız, çok korkar ve eli ayağı tutmaz olur. Bir türlü konuşturulamaz. Doktor doktor gezdirilir, ancak bir türlü iyileştirilemez. Bir süre sonra Koyun Baba'nın methini duyarlar ve buraya getirirler. Kız, gece boyunca türbeye kafasını yaslayarak uyur. Bu arada kızın anne ve babası " seninse, senin olsun; bizimse, bize ver " şeklinde dua ederler. Sabah olunca kız uyanır, koşup oynamaya ve konuşmaya başlar. [30] Ayrıca yaşlılardan aldığımız bilgiye göre, zaman zaman bu ziyaret yerinde geceleri ışık yanarmış.

Koyun Baba'nın ziyaretçileri başta Cemel Beldesi, Döllük ve Maksutlu köyleri olmak üzere ilçe merkezi ve diğer çevre köylerden gelmektedir. Buranın ziyaret edilme nedenlerini şu şekilde sıralamak mümkündür.

-Çocuğu olmayan kadınlar çocuk sahibi olmak için,

-Evde kalan kızlar kısmetlerinin açılması için,

-Akıl hastaları tedavi için,

-Adak kurbanı olanlar kurbanlarını kesmek için gelirler. Eskiden horoz tavuk gibi hayvanlar kurban edilirken günümüzde koyun ve kuzu gibi hayvanların da kurban edildiği belirtilmektedir.

Ziyarete gelen hastalar, ve çocuğu olmayan kadınlar giydikleri elbiselerinden bir parça koparıp dua ederek ve dilekte bulunarak oradaki taşların arasına bırakırlar. Bazen ziyaretçiler arasında taşların arasına kumaş parçası yerine para koyanlara da rastlanmaktadır.

I. Küre baba

Küre Baba'nın mezarının bulunduğu tahmin edilen bölge, Şarkışla'ya bağlı Yalani ile Can Abdal köyleri arasında, Can Abdal köyüne yaklaşık 5 km uzaklıkta dağlık bir yerdir. Hayatı ve kişiliği hakkında bilgi yoktur. Kara Baba'nın kardeşi olduğu söylenmektedir. Küre Baba'nın yapılmış bir mezarı olmayıp orada sadece taş yığınları vardır. Ormanın içinde düzlük bir alanda bulunan, mezar yerine kadar araba ile ulaşmak mümkündür. Can Abdal ve Yalani köylüleri tarafından Küre babanın mezarının olduğu yer, dini amaçla ziyaret edildiği gibi piknik yeri olarak da kullanılmaktadır.

Küre babanın mezarı olarak kabul edilen yapı, defineciler tarafından kazılıp tahrip edilmiştir. Taş yığını halinde bulunan mezarın etrafında çalı, çam ve ardıç ağaçları bulunmaktadır. Orada bulunan ardıç ve çam ağaçlarına, ziyarete gelenler tarafından bez parçaları bağlandığı görülmüştür. Mezarın başında bulunan üç büyük ulu çam ağacının kutsallığının daha da ön planda olduğu anlaşılmaktadır. Bir insanın iki kolu ile bu çamlara sarılarak ellerini kavuşturduğu takdirde dileğinin yerine geleceğine inanılmaktadır.

Küre Baba'da buz gibi suyu olan ve "*süt oluk*" adı verilen bir de çeşme bulunmaktadır. Rivayete göre, eskiden Cuma akşamları (yörede Perşembe akşamına Cuma akşamı denilir) bu çeşmeden su yerine süt akarmış. Adı buradan geliyor. Buranın değerini bilmeyen bir kadının bazı pis elbiselerini bu çeşmenin başında yıkaması nedeniyle artık oluktan süt akmaz olmuş.[31]

Başta Çanakçı, Gazi Köyü, Can Abdal ve Yalani olmak üzere çevre köylerden gelen insanların zaman zaman Küre Baba'yı ziyaret ettikleri belirtilmektedir. Küre Baba'nın ziyaret edilme nedenlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

-Başı ağrıyan hastalar şifa bulmak için,

-Adakta bulunmak isteyen ziyaretçiler buradaki ağaçlara bez parçası bağlayarak adak adarlar.

-Çocuğu olmayan kadınlar çocuk sahibi olmak için ziyaret ederler. Burayı ziyarete gelen çocuğu olmayan kadın yerden bir taş alır, Küre Baba'ya yapıştırır veya sürer. O anda kadın "Çocuğum oluyorsa olsun" diyerek niyet tutar.

---

[30] Özen, *Sivas Efsaneleri,* s. 259.
[31] Yıldırım, "Emlek Yöresi...", s. 895.

-Küre babanın bulunduğu yer, güzelliği ve süt oluk çeşmesinin suyunun soğuk ve tatlı olması nedeniyle piknik amacıyla ziyaret edilir.[32]

Köylüler Küre baba önünde hiçbir insanın yalan söyleyemeyeceğine inanmaktadırlar. Bir insanın doğru söyleyip söylemediğini anlamak için Küre baba'nın tanıklığına başvurulduğu görülür. İnanca göre Küre Baba'dan çıkan ateş yalan söyleyen insanın yüzünü yalarmış.

m. Muhtar Abdal (Sarı Abdal)

Muhtar Abdal'ın tekkesi, Sarıtekke Köyü'ndedir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi olmamakla beraber köyün ilk kurucusu olarak kabul edilir. Muhtar Abdal, bölge insanı tarafından Can Abdal, Abdal Baba, Kazım Can ve Nazım Can'ın kardeşi olarak bilinir. Ayrıca Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin soyundan gelen bir veli kişi olduğuna inanılır. Sarıtekke köylülerince Muhtar Abdal'ın mezarı, *ziyaret* veya *tekke* diye anılır. Kabri, kubbelidir. Türbenin bitişiğine cem evi yapılmış ve etrafı ihata duvarı ile çevrilmiştir. Türbe, yaklaşık 65 metre kare olup türbenin kuzeybatı tarafında giriş kapısından 16 metre karelik antreye geçilir. Buradan da ikinci bir kapı ile sandukanın olduğu bölüme girilir. Sandukanın olduğu yerde tek bir pencere olup zeminde kilim ve halılar serili, odanın üçte birini kaplayan sandukanın başucunda sarık ve yeşil örtü, kenarında tespih ve duvarda on iki imam resmi, ağaçtan yapılmış topuz, ziyaret taşı olan yuvarlak bir taş ve "*küher*" ismi verilen elenmiş toprak bulunmaktadır.

Muhtar Abdal'ı o bölge insanı ziyaret ettiği gibi Tokat, Adana, Mersin ve Ankara gibi illerden de ziyaretçiler gelmektedir Türbenin başlıca ziyaret edilme nedenleri ,

-Felçli olan hastaların iyi olması,

-Sarılık hastalığına yakalananların tedavisi,

-Her türlü adak adayıp dilek dileme,

-Çocuğu olmayan kadınların çocuk sahibi olması,

-Kısmeti kapalı olan kızların kısmetlerinin açılmasıdır.

Hasta olan şahıs veya herhangi bir dileği olan kişi, Muhtar Abdal'a gelir, orada bulunan topuz ve ziyaret taşını sırtına ve göğsüne sürerek şöyle der: "Muhtar Abdal derdimi, belamı Kaf Dağı'nın arkasına atsın, Hacı Bektaş Veli ve Muhtar Abdal yardımcım olsun, Allah yardım etsin" diyerek efsunlama yapar. Bu efsunlama işini hastaya refakatçi olan şahıs da yapabilir.

Ayrıca Sarıtekke köylüleri tarafından kutsal günlerde türbeye topluca gidilerek ziyaret edilir, türbenin bitişiğindeki odada cem ayini yapılır.[33]

n. Selman Baba

Türbesi, Ortaköy bucağına bağlı Mescit köyündedir. Selman Baba, değişik zamanlarda ziyaret edilse de daha çok 21 Mart Nevruz Bayramı'nda Emlek yöresi köylülerince ziyaret edilir.[34]

Anlatıldığına göre, Selman Baba bir Bektaşi dervişidir. Aslen Hacı Bektaş'lı olan Selman Baba tekke ve zaviyelerin kapatılmasında irşat göreviyle Anadolu'ya çıkar. Birçok yer gezer. Daha sonra Şarkışla'nın Kale Köyü'ne gelir. Bir süre burada ikamet ettikten sonra Hardal Köyü'ne oradan da şu anda kabrinin bulunduğu Mescit Köyü'ne gelir ve bu köye yerleşir.

Selman Baba'nın türbesi köyün mezarlığının içinde olup iki bölümden oluşmaktadır. Sandukanın bulunduğu bölümün duvarında on iki imamın resimlerinden bazıları asılıdır. Mezar yerden bir metre yükseklikte, baş kısmı sarıklı ve üzeri yeşil örtülerle kaplıdır. Sandukanın üzerinde yanmış mumlar göze

---

[32] Hüseyin Sönmez, *Yalani Köyü*, 1932 Doğumlu, Okur-yazar ; Halim Ergüven, *Can Abdal Köyü*, 1958 Doğumlu, İlkokul mezunu.

[33] Mustafa Öz, *Sarıtekke Köyü*, 1932 Doğumlu, Okur-yazar deği ; İsmail Sergen, *Sarıtekke Köyü,* 1937 Doğumlu, Okur-yazar.

[34] Özen, *Sivas ve divriği yöresinde...*s. 60.

çarpmaktadır. Diğer bölüm ise gelen misafirlere yemek ve ikram yeri olarak kullanılmaktadır.

Halk arasında âlim bir zat olarak bilinen Selman Baba kendisini köy halkına adar ve hiç evlenmez. Keramet sahibi bir kişi olduğuna inanılmaktadır. Onun hakkında şu olay anlatılmaktadır: Bir sürü keçi sahibi olan Selman Baba keçilerini otlatmak için çoban tutar. Bir gün çobanlar bir araya gelerek Selman Baba'nın keçilerinden birini kesip yemek isterler. Tam keçiyi yatırıp kesecekleri zaman bir şimşek çakar ve çobanlar korkarak keçiyi kesemezler. Birkaç defa aynı işi yapmaya yeltenirlerse de başarılı olamazlar. Akşamleyin çoban hayvanları köye getirdiğinde Selman Baba çobana; " keçiyi kesip yemek istediniz ama kesemediniz değil mi?"der.

Selman Baba'yı başta Kavak, Hardal, Kale, Sivrialan, Gülören, Beyyurdu ve Sarıkaya olmak üzere diğer çevre köylerden insanlarında ziyaretine şahit olunmaktadır. Genellikle buraya çocuğu askere gidip de sağ salim dönmesini isteyenler, kısmeti açılmamış kızlar, çocuğu olmayan kadınlar ve rüyalarında Selman Baba'yı görenler ziyaret etmektedir.[35]

o. Şifa Dede

Şifa Dede'nin türbesi Arıklar Köyü'nün üst tarafındaki mezarlıktadır. Kimliği konusunda yazılı herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır. Halk, onun veli ve Allah'ın sevgili bir kulu olduğunda hem fikirdir. Şifa Dede'nin yattığı türbenin yüksekliği iki metreyi aşkın olup güneybatı istikametinde yer alan kapının üzerindeki mermerde *"Şifa Dede"* ismi yazılıdır. Türbenin iki penceresi olup üzeri kubbe şeklinde yapılmış ve her tarafı yeşile boyanmış durumdadır. Türbenin yaklaşık üçte birine sanduka yerleşmiş vaziyette ve geri kalan kısım halı ve kilimlerle serilidir. Duvarda halı seccade ve tesbihler göze çarpmaktadır.[36]

Başta Arıklar Köyü olmak üzere İğdeliören, Yunusören ve Kızıldon gibi çevre köylerden gelen insanlar burayı şu amaçlar doğrultusunda ziyaret etmektedirler:

- Havalar kurak gittiği zaman yağmur duası için Şifa Dede türbesinde toplanılır, kurbanlar kesilerek namaz kılınıp dua ve niyazda bulunulur.
- Çocuğu olmayan ve olup da çocuğu yaşamayan kadınlar burayı ziyaret ederek dilek ve isteklerini belirtip mümkünse kurban keserler.
- Ağzı eğilenler ve felç geçirenler adı geçen türbeyi ziyaret ederek oranın toprağından yerler.
- Bunların haricinde çeşitli ağrısı, sızısı olanların şifa ümidiyle burayı ziyaret ettikleri belirtilmektedir.

ö. Tekke

Tekke adı verilen yer, Elmalı köyü mezarlığında etrafı taş duvarla çevrili, yaklaşık üç metre yüksekliğinde, üzeri açık, içinde ağaçlar bulunan ve 60-70 metrekarelik bir alandır. Türbenin içinde altı tane mezar bulunmaktadır. Altı mezardan bir tanesine binaen buraya bu isim verilmiştir. Anlatıldığına göre daha önceleri bu yapının üzeri kapalıyken bir yangın neticesinde yıkılmış ve bir daha onarılmamıştır. Tekke olarak bilinen yatırın hayatı ve kişiliği hakkında fazla bir bilgi yoktur. Bu konudaki bilgilerimiz yöre insanının anlattıklarından ibarettir. Anlatıldığına göre bu zat, bölgenin ilk fethi sırasında şehit düşen bir Horasan eridir. Aynı zamanda Kara Baba'nın kardeşi olduğu ve burada şehit düştüğü de belirtilmektedir.

Köylülere göre ziyaretin bulunduğu yer bir koyun ağılıymış. Bir gün Harun Köyü'nden Kürt Mehmet isminde bir çoban, koyunlarını getirip buraya yatırmış ve kendisi de uyumuş. Bu zat çobanın rüyasına girerek ona: "Burayı çevir seni ihya edeyim" demiş. Çoban ilk etapta buna aldırış etmemiş. İkinci defa rüyasına girdiğinde yine aldırış etmemiş. Üçüncü defa rüyasına girerek "Niçin sözümü dinlemiyorsun?

---

[35] Mahir Çakmak, *Mescit Köyü*, 1950 doğumlu, İlkokul Mezunu, Muhtar ; İnan Çakmak, *Mescit Köyü*, 1975 doğumlu, Lise Mezunu.

[36] Göker, s. 174.

Buranın etrafını çevir, seni ihya (zengin) edeceğim" deyince, çoban rüyanın gerçek olduğuna inanmış ve rüyadan etkilenmiş. Bunun üzerine, rüyasında gördüklerini çevresine anlatıp bugün *Tekke* adı verilen yeri çevirmiş. Daha sonra burada yatan zât, sözünde durarak adı geçen yeri çeviren şahsı ihya etmiş ve o şahıs çok zengin olmuş. O zamandan itibaren burası çevrede *Tekke* adıyla anılmaya başlamış.

Tekke'ye başta Elmalı olmak üzere Kızılcakışla, Yapıaltı, Çatalyol, Maksutlu ve Döllük köyleri ile Gemerek ve Kayseri'nin Pınarbaşı ilçesinden gelen hastaların olduğu belirtilmektedir. Buraya gelen insanları genellikle sara ve sıtma hastalığına yakalananlar ile sinir ve ruh hastalarının oluşturduğu zikredilmektedir. Köylülerden bazıları çeşitli yerlerden sıtma ve sara hastalığına yakalanıp Tekke'yi ziyarete gelen insanların burada iki rekat namaz kılarak iki saat kadar Tekke'de yattıktan sonra hastalıklarından kurtuldukları ve sağlam bir şekilde evlerine geri döndükleri şeklinde bilgiler vermişlerdir.[37]

p. Tülice Baba

Kabri, Hardal köyüne yaklaşık üç kilometre uzaklıkta ve köy yolu üzerindedir. Tülice Baba'nın kimliği ve yaşadığı dönem hakkında net bilgi yoktur. Kabrin olduğu kısım beton duvar ile çevrilidir. Doğu tarafında demir parmaklıklardan yapılmış bir kapısı vardır. Çevrili alanda Tülice Baba'nın dışında birkaç mezar daha bulunmaktadır. Tülice Baba'nın kabrinin uzunluğu yaklaşık üç, eni ise bir buçuk metre kadardır. Burada bulunan mezarların kime ait olduğu bilinmemektedir. Kabirlerin bulunduğu bu çevrili alanda bir kuşburnu ağacı vardır.

Köylülere göre, Tülice Baba keramet sahibi bir insandır. Bu zatı rüyasında gören herkes, gidip orada bir kurban kesip dağıtır. Bunun dışında çeşitli dilek ve istekler için de insanların burayı ziyaret edip dua ettikleri anlatılmaktadır.

r. Ziyaret

Konalga Köyü'ne iki kilometre uzaklıkta ve köyün güneybatı tarafında bulunan bir tepenin üzerinde bulunmaktadır. Ziyaret adı verilen bu yer, yaklaşık 30 metre eninde 70 metre uzunluğunda dikdörtgen şeklini andıran açık bir alandır. Çevresi taşlarla çevrili olan bu alanda üç tane yatır, üç tane de küçük ağaç vardır. Ziyarete gelenler bu ağaçlara çaput bağlayarak dilek tutarlar. Ayrıca ziyaretin hemen sınırları dışında bir delikli taş bulunmaktadır ki ziyaretçiler bu taşın içinden geçip üç tane taş atarak dilek tutarlar. Yine yerden küçük taşlar toplanarak kabrin taşları üzerine bırakılır. Şayet bırakılan bu taşlar düşmez de orada kalırsa dileğin kabul edileceğine işarettir.

Ziyaret, daha önceleri düğünlerde ziyaret edilirken günümüzde bu âdet kalkmıştır. Öte yandan çocuğu olup da yaşamayan kadınların oraya giderek beşik yapıp çocuklarını salladıkları ve ayrılırken de ağaçlara çaput bağlayarak oradan ayrıldıkları belirtilmektedir. Bütün bunların dışında burası, başta Konalga olma üzere çevre köylülerin ihtiyaç anında yağmur duası için çıktıkları bir yerdir. Köylülere göre yukarıda bahsettiklerimize ilaveten felçli olan hastaların iyileşmesi, adanan adakların yerine getirilmesi ve ağlayan çocukların ağlamasını durdurma gibi çeşitli amaçlar için de buraya gelinmektedir.[38]

2-DİĞER ZİYARET YERLERİ (Taş-Kaya-Dağ-Su)

a. Beşparmak Dağı

Şarkışla yöresinde kutsal olarak kabul edilen yedi kardeşlerden birinin Beşparmak Dağı'nda yattığına inanılmaktadır. Adı geçen dağ Şarkışla ilçesine bağlı Osmanpınarı köyü yakınlarındadır.

Rivayete göre, bir zaman Şarkışla'da kuraklık olur. Bir türlü yağmur yağmaz. Küçük bir kız çocuğu bir rüya görerek rüyasında cübbeli ak sakallı bir

---

[37] Özen, *Sivas Efsaneleri,*s. 269,270 ; Abdullah Yıldırım, *Elmalı Köyü*, 1959 Doğumlu, İlkokul mezunu ; Musa Yazıcıoğlu, *Elmalı Köyü*, 1922 Doğumlu, İlkokul mezunu.

[38] Ergün Tek, *Konalga Köyü,* 1975 Doğumlu, Yüksek Okul mezunu ; Mercan Şimşek, *Konalga Köyü*, 1938 Doğumlu, Okur-yazar değil.

ihtiyarın kendisine gelerek türbesinin bulunduğu yeri gösterip kendisini ziyaret etmelerini istediğini, ancak bu şekilde yağmurun yağacağını belirttiğini söyler. Bu küçük kızın anlattıklarına önce kimse inanmak istemez. Fakat daha sonra birkaç kişi daha aynı rüyayı görerek küçük kızın dediklerinin doğru olduğunu söylerler.

Yağmur duasına bu zatın bulunduğu beşparmak dağına çıkmaya karar verirler. Halk toplanır ve yağmur duasına çıkılır. Gerçekten de küçük kızın ve aynı rüyayı görenlerin dedikleri gibi yağmur yağmaya başlar. Bu olaydan sonra ne zaman yağmur yağması istenirse Beşparmak Dağı'na çıkmak âdet haline gelmiştir.[39]

b. İkiz Oluk

İkiz Oluk, Şarkışla yöresinde kutsallığına inanılan bir su kaynağıdır. Rivayete göre, Yemen harbi başlayınca eli silah tutan bütün gençler Yemen çöllerine gönderilir. Gidenlerin hemen hemen hiçbiri geri dönmez... Yemen üzerine türküler söylenir... Kocalarını Yemen'e gönderen kadınlar kıtlık çekmeye başlarlar... Asker kaçakları eşkiyalığa başlarlar... Dağ taş, asker kaçaklarıyla, eşkiyalarla dolar...

Kocasını Yemen'e gönderen asker karılarından birisi de Zeliha'dır. İki de çocuğu var... Kıtlık kıtlık üstüne... Tek yapılacak iş, dağa çıkıp ot toplamaktır. Zeliha iki oğlunu odun toplamak için dağa gönderir. O tarihlerde bu çevre göz alabildiğine orman. Fakat Zeliha'nın çocukları yaş ağacı kesmeye kıyamazlar. Hep kuru ağaç ararlar. Hangi ağaca balta vursalar hepsinden su çıkar. Hele yaş ahlatları kesmeye hiç kıyamamışlar. Bu şekilde oyalanırken akşam olmuş, kar atıştırmaya başlamış.

Bakmışlar ki olacak gibi değil. Şunu keselim deyip vurmuşlar baltayı birine. Gel görelim ki o ağaç da ahlatların sultanıymış. Ona balta vuran asla onmazmış... Ama çocuklar bunu ne bilsin? Bir balta vurmuşlar bir meyve düşmüş; onu almış yemişler...Cennet meyvesi gibi tatlı imiş. Bir daha vurmuşlar bir meyve daha düşmüş... Çocuklar bu şekilde karınlarını iyice doyurmuşlar. Bu arada kar tipiye dönüşmüş... Vakit geçirmeden köyün yolunu tutmak istemişlerse de kar yolu kapamış. Bir ağacın kavuğuna sığınmışlar. Gece karanlık çökünce tir tir titremeye başlamışlar, birbirine sarılmışlar. Sonra titreyen vücutlarını tatlı bir uyku sarmış ve ağacın kavuğunda donup kalmışlar...

Anneleri Zeliha çocuklarının dönmediğini görünce ormana dalmış... Onun feryadını duyan köylüler de ellerine birer çıra alıp peşine takılmışlar. Bağırmışlar çağırmışlar çocukları bulamamışlar, kendileri de donacaklarını anlayınca geri evlerine dönmüşler. Günler geçmiş... Her gün aynı şey... Umutsuz bir bekleyiş...

Nihayet asırlık bir ağacın kovuğunda iki canı bulmuşlar...Bunu gören Zeliha param parça olmuş. Saçlarını yolmuş. Ağlamaktan gözlerinin pınarı kurumuş. Sonunda düşmüş dağlara ... Yastığı taşlar, yorganı kış kıyamet olmuş. Dağlarda çocuklarının adını bağıra bağıra dolaşmış. Ne kimsenin yanına varmış, ne de kimseyi yanına koymuş. Yanmış kavrulmuş. Arada sırada oğullarının mezarına varmış, dolaşmış, dönmüş gitmiş geriye.

Bir gün mezardan dönerken eve uğramış, köşeyi bucağı ateşe verip kaybolmuş ortadan. Ne çoban, ne çoluk çocuk izini bulamamışlar bir daha... Aradan yıllar geçmiş. Çocuklarının başına diktiği ahlat ağaçları meyveler vermeye başlamış. Yemen'e gidenler dönmüşler. Zeliha'nın kocası da gelmiş, ama Zeliha ortada yok. Yavrularının mezarını ziyaret eden adam, karısını aramaya koyulmuş...

Zeliha bir gün bir adamın rüyasına girmiş:

-Ben felan yerdeyim; mezarımı aç, beni yavrularımın yanına defnet, demiş.

Adam yanına arkadaşlarını alıp rüyasında tarif edilen yere gelmiş. Toprağı kazmaya başlamışlar. Önce kadının ayaklarını, sonra gövdesini, arkasından da başını bulmuşlar.Kadın taş kesilmiş, öyle yatıyormuş. Yüzü gözü toprakla örtülü imiş Yavaş temizlemişler. Sıra gözlerine gelmiş. Onu da temizleyince bakmışlar ki damla damla yaş akıyor. Kurulamışlar...Daha da çoğalmış...Ölü durmadan ağlıyormuş.

[39] Özen, *Sivas Efsaneleri,* s. 241,242.

Sildikçe çoğalmış. Gözler berraklaşmış, sular büngürdemiş. Âdeta fışkırıyormuş...Soğuk mu soğuk, güzel mi güzel bir su.

Kadının bedenini götürüp çocuklarının yanına gömmüşler. Ama başı burada kalmış. İki göze...İki oluk yapmışlar...Olmuş bir pınar. Adına da *İkiz Oluk* demişler...O günden bu yana yaz demez, kış demez devamlı akar...Gelip geçene su verir. İkiz oluktan geçenler, Zeliha'nın ruhuna bir fatiha okumadan geçemezler...[40]

c. Şeme Dağı

Saraç Köyü'nün eteklerinde kurulu bulunan ve köyün güneyinde boylu boyunca yükselen Şeme Dağı, köylülerce kutsal sayılmaktadır. Şeme Dağı'nın tepesinde bir yatır vardır. Köylülere göre bu Şeme'nin (Şeme Baba) mezarıdır. Küçük kardeşinin de köyün kenarında yattığına inanılmaktadır. Kardeşine ait toplama taşlardan oluşturulmuş sembolik bir mezar yeri bulunmaktadır. Ancak anladığımız kadarıyla dağın başında yattığı varsayılan ve dağa adını veren Şeme'den daha çok kutsal olan âdeta Şeme Dağı'nın kendisidir. Zira köylülerin Şeme Dağı'na dönerek dua ettikleri, ondan yardım diledikleri ve kendilerini kötülüklerden korumasını istedikleri nakledilmektedir.[41]

Köylülere göre, Şeme Dağı'nda bulunan herhangi bir ağaçtan bir dal kesenin onması mümkün değildir. İnanışa göre, buradaki ağaçlara zarar veren kişinin başına mutlaka kötü bir iş gelir ve hiçbir işi rast gitmez. O çevredeki diğer dağlar bitki örtüsü bakımından bomboş iken adı geçen dağın, kutsallığı nedeniyle genellikle çalılık, ağaçlarla kaplı ve yeşil kaldığı görülmektedir

Şeme Baba'nın kimliği ve hayatı hakkında yazılı bir kaynak yoktur. Halk arasındaki yaygın olan görüş, Şeme Baba'nın ve kardeşinin Türklerin Anadolu'ya ilk gelişlerinde öncü kuvvet komutanlarından oldukları ve şimdiki anılan yerlerde şehit düştükleridir. Bu nedenle Şeme Baba, darda kalanların imdadına yetişen bir Alp Eren olarak görülmektedir. Eskiden burada geceleri bir ışık yandığını söyleyenler de vardır.

Günümüzde her yıl Haziran ayının genellikle üçüncü haftasında (yirmi birinde) olmak üzere Şeme töreni düzenlenmektedir. Şeme Dağı'na yapılan bu ziyaret, Aşık Veysel'i anma törenlerinden sonra o çevrede düzenlenen en geniş katılımlı törenlerden birisidir. Bu tören esnasında her köylü kendi imkanları ölçüsünde bir kurban kesip evinde ne varsa ortak sofraya sunmak için getirir. Burada kimsenin azına çoğuna bakılmaz. Getirilenlerin hepsi bir yerde toplanır. Kesilen kurbanlar yine ortak büyük kazanlarda pişirilir. Kurulan sofraya herkes imkanları ölçüsünde getirir, ancak gereksinimine göre pay alır. Tüm bunlar köylülerin Şeme'ye karşı hep beraber bir borç ödemesi ve ondan bir yıl boyunca köylerini koruması için gerçekleştirdikleri törenlerdir. Bu törenlere Saraç köyünde yaşayanların yanı sıra çevre köyler ile ilçe merkezinden de misafir katılımcıların olduğu gözlemlenmektedir.

Şeme törenlerinde kurbanlar kesilip hazırlanan yemekler gelen davetlilere ikram edildikten sonra semah gösterileri sunulur. Onun akabinde yöre aşıkları tarafından çalıp söylemeler ve taşlamalar yapılır. Bunları takiben orada bulunan yatır ziyaret edilir. Herkes dilekte bulunur. Hastalara iyilik, gurbete gidenlerin sağ sâlim dönmeleri, sevilen kız ya da oğlana kavuşma isteği bulunulan dileklerin başında gelir. En sonunda bir sonraki yılın daha iyi geçmesi dileğiyle topluca dua edilerek törene son verilir. Gelecek yıl tekrar buluşmak arzusuyla davetliler ve konuklar vedalaşarak ayrılırlar.

Şeme törenlerinde hiç kimse içki içmez. Hangi nedenle olursa olsun dışarıdan gelen misafirlerin rahatsız edilmemesi hususuna özen gösterilir.[42]

---

[40] Emin Kuzucular, " İkiz Oluk," *Sivas folkloru,* IV/36, Sivas, Ocak 1976,s. 19,20.

[41] Yıldırım, "Emlek Yöresi...", s. 897; Aynı yazar, "Kutsal Şeme Dağı ve Saraç Adının Kökeni", *Dost Dost,* (Aşık VeyselKültür Derneği Yayın Organı, Sa: 13,Nisan – Haziran, 2000, s.10.

[42] Hüseyin Aslan, *Saraç Köyü*, 1933 doğumlu, Okur-yazar değil; Hüseyin Tokgöz, *Saraç Köyü*, 1962 doğumlu, Fakülte mezunu.

d. Ziyaret Taş

Adak yeri, Şarkışla'ya bağlı Ortatopaç köyündedir. İlçeye yaklaşık 14 km uzaklıkta olan Ortatopaç köyünde eskiden Ermenilerin yaşadığı belirtilmektedir. Günümüzde "ziyaret taş" adıyla bilinen bu taşın ve bulunduğu yerin kutsallığı Ermeniler döneminden günümüze intikal etmiştir.

Daha önceleri büyük bir bina şeklinde olan bu ziyaret yerinin, daha sonra ihtiyaç üzere Ortatopaç köyünden Dursun Ataç tarafından yıkılıp bugünkü haline getirildiği kaydedilmektedir. Ziyaret yeri, zeminden yüksekliği yaklaşık 1.5 m, üzeri iki tabak sac ile örtülü olan, küçük bir kulübedir.

Ziyaret Taşı; Mermerden, dikdörtgen şeklinde olup eni 1.30, boyu 1.70 cm olan bir taştır.

Rivayete göre, 1967 yılında Dursun Ataş adında bir şahıs taşı yerinden alıp başka bir yere atar. Rüyasında taş ona;"Beni yerime götür, yoksa sana zarar veririm" der. Kendisi bir kaç defa rüyasında bu şekilde söylenerek korkutulur. O günden sonra Dursun Ataş hasta olur. O günden itibaren hayatının sonuna kadar hasta ve sefil bir şekilde yaşamasına bu taşın neden olduğu köylüler tarafından anlatılmaktadır.

Yine nakledildiğine göre buraya her hangi bir hayvan bağlanırsa ağzından köpük gelir, şişerek ölürmüş. İstanbul'da ikamet eden Beyhan Sağlı'nın Ziyaret Taş'a sedye ile getirildiği ve burayı ziyaret ettikten sonra iyi olduğu söylenmektedir. Ayrıca ağzı eğilen Mustafa Fidan'ın Ziyaret Taş'ı ziyaret ettikten sonra iyileştiği köylülerce anlatılmaktadır

Ziyaret Taş, zaman zaman İstanbul ve İzmir'deki Ermeniler tarafından da ziyaret edilmektedir. Saraç, Ortaköy ve Ortatopaç köylüleri de burayı ziyaret etmektedirler.[43]

---

[43] Göker, s. 177,178